

Teksti **Risto Lindstedt** Kuvat **Claire Aho**

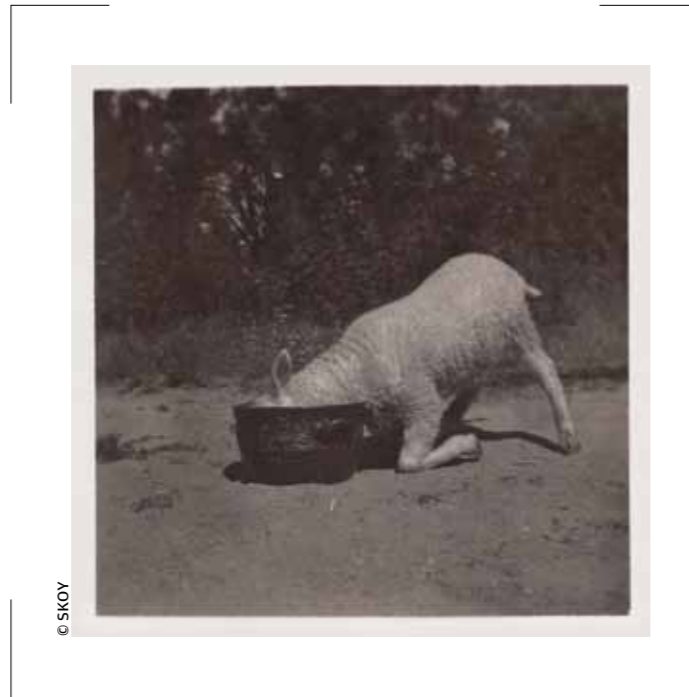
© SKOY

Puhtain värein oikeaan aikaan

■ Realismia toistava oikeavärisyys oli 1950-luvun tavoite, haaste korostui erityisesti tuotekuvauksissa. Pastellisävyt olivat haasteiden haaste.

■ Heikki Ahon ottama muotokuva noin 25-vuotiaasta tyttärestään Clairesta.

Claire Ahon kuvissa on viattomuuden sävyjä. Niin paljon niissä luotettiin uuteen, parempaan aikaan. ▶

Isoäidillä oli Clairen sadan prosentin vaikutus.

Isoäiti sen opetti. Klubiaskin kanteen tehdyn aukon kautta katsellen saattoi näkemisensä rajata ja rajatessaan näkemäänsä syventää. Sillä tavoin isoäiti taulunsa maalasi ja pojantytär myöhemmin valokuvasi. Klubiaski on kulttuuriesine. Käteen hyvin sopivan askin takakansiin on vetäisty muistiin monta lausetta, riimitelty runoja ja ratkaistu rakentamisen mittasuhteita.

Isoäiti oli vuonna 1863 syntynyt **Venny Soldan-Brofeldt** ja pojantytär on vuonna 1925 syntynyt **Claire Aho**. Isoisä **Juhani Aho** oli kuollut neljä vuotta ennen Clairen syntymää.

Clairen äiti oli latvialaissyntyinen **Dinah** ja isä **Heikki**, Vennyn ja Juhanin 1895 syntynyt esikoispoika. Hänen pikkuveljensä **Antti** syntyi 1900 ja velipuoli **Nils Björn**, Nisse, kaksi vuotta myöhemmin. Nissen äiti oli **Tilly**, Vennyn sisko. Sisaruksilla oli 12 vuoden ikäero.

Eteenpäin mieliväisten on lähdeittävä siitä, missä ollaan. Kolmikantaelämä ei sotkenut lasten välejä. Heikki ja Nisse perustivat 1925 yrityksen, Aho & Soldanin, tuottamaan tilaustyönä valokuvia ja dokumentteja. Heikki oli diplomi-insinööri ja Nisse taidekoulun käynyt. Yrityksen ideana, elinkeinon lisäksi, oli kasvattaa uskoa modernismiin ja suomalaisuuteen. Maakuvan brändääjiä siis jo vuodesta kaksikymppiin. ▶

■ **Claire Ahon ensimmäinen julkaistu kuva "Aamiaistunti" ilmestyi Suomen Kuvalehdessä toukokuussa 1941.**

■ **Viikon kertojat -lehden kansikuva vuodelta 1958. Paperipulan hellittäessä perustettiin runsain määrin uusia lehtiä. Se kasvatti myös kuvien kysyntää. Naismallina Leni Katajakoski.**

■ **Televisio edusti, myös mainoksissa, niin uudenaista tulevaisuutta, että sen ääreen tuli asettua hartaudella. Kudin äidin sylissä korostaa klassista kodin lämpöä ja harmoniaa.**

■ **Pillerihattu on 1960-luvun eleganssia. Tunnetuin käyttäjä oli Jacqueline Kennedy. Pilleriä mallaamassa Clary von Platen.**

■ **Tuotteista riippumatta mainoskuvien keskeisenä viestinä olivat lupaukset, jotka hyvin sopivat ajan optimistiseen hengitysrytmiin.**

Claire syntyi samana vuonna kun isä yrityksen perusti. Tytär, joka sai ensimmäisen kameransa kymmenvuotiaana, ehti hyvin mukaan yrityksessä vaikuttamaan ja uutta luomaan. Clairen ensimmäinen julkaistu kuva ilmestyi *Suomen Kuvalehden* numerossa 20/1941. Aiheena oli pieni karitsa, joka syö isosta kattilasta.

Äiti luotti, isä luotti ja isoäiti se vasta luottikin. Claire kävi koulusta päästyään säännöllisesti tapamaassa isoäitiään Lallukan taiteilijakodin ateljeessa. Niiden käyntien aikana klubiaskitekniiikkakin tuli tutuksi. Claire Aho on muistellut, että isoäidillä oli häneen ”sadan prosentin vaikutus”. Claire Aho tuli tunnetuksi tarjoista rajauksistaan, joita ei myöhemmin kuvia käsiteltäessä tarvinnut korjailla.

Clairen luottamusvarasto oli niin suuri, ettei hän osannut pitää lainkaan outona sitä, että oli värikaitafilmi kameroinen tietävästi ainoana naisena kuvaamassa kenttä tapahtumia Helsingin olympialaisissa 1952. Sitä ennen oli Pohjoisesplanadi 37:n studiossa kaiveltu tulevaisuutta esiin laatikoista, joiden kyljissä luki Kodak. Yhdysvalloista tilailtiin 9 x 12 sentin väridiafilmiä. ▶

Mennyt aika katselee
Ahon kuvista uusia
sukupolvia viattomuuden
pilkkeellä.

Claire Ahon elämän juonilangassa oli luja predestinoitu säie. Isoisä hahmotti maailmaa kirjoittamalla, isoäiti maalaamalla, äiti tanssimalla ja isä valokuvaamalla. Claire oli ylioppilaaksi päästyään aloittanut journalismin opinnot Yhteiskunnallisessa korkeakoulussa 1944. Kesätoissa hän haki tuntumaa ruotsinkielisissä lehdissä Helsingissä ja Hangossa.

Sodassa TK-kuvaajana toiminut Björn Soldan muutti Englantiin ja Heikki kutsui tyttärensä yhtiökumppanikseen. Clairen tehtäväksi jäi yhtiön väriosaamisen kehittäminen. Siitä tuli hänen kuvavaajauransa punainen lanka.

Tavoitteena 1950-luvulla oli oikeavärisyys niin, että väri säilyi muoti- ja tuotekuviissa vielä lehdissä painetunakin. Väristä tuli Aho&Soldanin studion kilpailuvaltti.

Valokuvaus oli 1950-luvulla sukupuolittunut. Henkilökuvaukseen keskittyneitä valokuvaajia ylläpitivät naiset. Rituaaliset elämän käännekohdat, rippikuvat, ylioppilaskuvat ja hääkuvat kuvattiin kuvaamossa yksityisinä tilauksina. Miesten maailmaa oli teollisuus-, tuote- ja mainoskuvaus ja lehdistokuvaus tietyksi.

Claire Ahosta tuli monen roolin naisena moniosaa-va pioneeri. "Naispuolisena muotikuvaajana yksi muuttamista, tuote- ja mainoskuvaajana yksi harvoista ja elokuvaajana ainoa aikanaan", kirjoittaa Merja Salo artikkelissaan *Claire Aho 1950-luvun muoti- ja mainosmaailmassa*.

Aika mennyt ei koskaan enää palaa, mutta toisinaan se katselee Ahon kuvissa uusia sukupolvia viattomuutta tuikahtelevin silmin. Eiväthän nekään vuodet mitään viattomia aikoja olleet, kuvat vain henkivät viattomuutta kaikin tavoin uusiin, parempiin aikoihin luottaessaan.

Ahon työskentely olympialaisissa johti siihen, että uutisfilmikoosteita elokuvien alkuun tuottanut Pathé

Aho tuli tunnetuksi tarkoista kuva-rajauksistaan.

■ Fazerin mainos on toteutettu uuden eurooppalaisen kuvanäkemyksen mukaisesti: graafisuutta korostaen, poikkeavasta kuvakulmasta.

■ Myyntikatalogissa julkaistu kuva on näyttö Claire Ahon ja hänen lavastajaystävänsä Anneli Qveflanderin huumorintajuisesta graafisuudesta.

■ Alusvaatekuvauksiin liittyi vielä 1950-luvulla kainoilua. Kuvaajiksi valikoitui naisia, eivätkä mallit näyttäneet kasvojaan.

■ Aho kävi myös kuvaamansa muodin lähtöruudussa. Alusasujen ompelijattaria Lyhy Oy:n tehtaalla Turussa.

Newsreels hankki aineistoa myös Suomesta. Yhteistyökumppani Suomessa oli Aho & Soldan, ja filmit kuvasi Claire Aho.

Isän ja tyttären yrittäminen päättyi 1961 Heikki Ahon kuolemaan. Claire Aho jäi freelancekuvaajaksi. Kun nekin työt hitaasti ja väijäämättä hiipuvat, muutti Aho 13-vuotiaan poikansa Jussin kanssa 1974 Tukholmaan. Hän työskenteli henkilöstötehtävissä ja erilaisissa toimistotöissä.

Ruotsissa edelleen asuva Claire Aho jäi eläkkeelle 1991. Kuvat eivät jääneet. **SK**

Claire Ahon Tyylin aika -näyttely avautuu Helsingin Taidehallissa (Nervanderinkatu 3) 29. huhtikuuta ja on esillä 9. elokuuta asti.

Claire Aho

